amfori BSCI:n sanasto

Tätä sanastoa sovelletaan amfori BSCI:n käyttöyhteydessä ja se koskee amfori BSCI:n jäseniä sekä heidän yhteistyökumppaneitaan, erityisesti tuottajia. Se korvaa kaikki amfori BSCI:n sanaston aiemmat versiot.

Termi	Määritelmä
Alihankkija (Subcontractor)	Yksilö tai juridinen henkilö, joka tehdyn sopimuksen perusteella suorittaa toisen tekemän sopimuksen alaiset tehtävät osittain tai kokonaisuudessaan. amfori BSCI:n piirissä alihankkijalla tarkoitetaan yhteistyökumppania, jonka tuottaja on nimennyt huolehtimaan – kokonaisuudessaan tai osittain – tuotteen varsinaisesta tuotannosta.
Alkutuotannon auditointimalli (Primary Production Audit Methodology)	Järjestelmällinen auditointimalli, jonka amfori BSCI on kehittänyt auditointikohteiden toiminnan eettisyyden arviointia varten. Auditointikohde voi koostua monesta eri tuotantoyksiköstä (riippumatta siitä, muodostavatko nämä yhden vai usean juridisen henkilön). Mallin avulla valvotaan pääauditointikohteen toteuttamien toimenpiteiden vaikuttavuutta ja vertaillaan niitä muiden sattumanvaraisesti valittujen auditoitujen tuotantoyksiköiden toimenpiteisiin. Tällainen auditointimalli voidaan toteuttaa ainoastaan, jos (i) auditointikohde on velvollisuuksiensa mukaisesti osallistanut yhteistyökumppaninsa ja suorittanut asianmukaista yhteistyökumppanien valvontaa ennen amfori BSCI:n auditointia ja (ii) auditointikohteella on käytössään sisäinen sosiaalinen laadunvalvontajärjestelmä varmistamassa, että sen yhteistyökumppanit pyrkivät noudattamaan amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden mukaisia arvoja ja periaatteita. Tavallisesti auditointimallia käytetään maatalousyritysten valvontaan johtuen siitä, että näissä on usein pyramidimainen rakenne (esim. useat tilat toimittavat vihanneksia yhteen pakkaamoon). Malli soveltuu amfori BSCI:n kerrannaisvaikutusten valvontaan alkaen tietystä yrityksestä ja päättyen sen lukuisiin yhteistyökumppaneihin (esim. tehdas, joka valvoo pienten tuotantoyksikköjen verkostoa). amfori BSCI -auditoinneista, jotka toteutetaan tätä mallia noudattaen, raportoidaan Alkutuotannon sitoumusmallin mukaisesti.
amfori	amfori on eurooppalaisen ja kansainvälisen kaupan järjestö, joka edustaa ja puolustaa vapaata ja kestävää kauppaa. Järjestöön kuuluu satoja vähittäiskauppoja, maahantuojia, brandeja ja kansallisia järjestöjä, joiden tavoitteena on vastuullisella tavalla parantaa kaupan poliittisia ja lainsäädännöllisiä toimintakehyksiä.

amfori BSCI -seminaari (amfori BSCI info seminar)	amfori BSCI:n järjestämä virallinen tilaisuus, johon osallistuvat yritykset saavat tietoa, jota tarvitaan amfori BSCI:n periaatteiden onnistuneessa toteuttamisessa. amfori BSCI:n periaatteet hyväksyneiden amforin jäsenten edellytetään osallistuvan yhteen amfori BSCI -seminaariin kuuden kuukauden sisällä liittymisestään amforiin.
amfori BSCI -tietokanta (amfori BSCI Platform)	Joukko amfori BSCI:n tarjoamia tietoteknisiä ominaisuuksia ja tekniikoita, joiden avulla amfori BSCI:n jäsenet voivat jakaa tietoa amfori BSCI:n periaatteiden toteuttamisesta omassa toimitusketjussaan. Tähän kuuluu näihin rajoittumatta amfori BSCI -auditointien järjestelyt ja auditointiraporttien jakelu.
amfori BSCI:n johtoryhmä (amfori BSCI Steering Committee)	amforin elin, joka päättää amfori BSCI:n toiminnasta. Siihen kuuluu yhdeksän amfori BSCI:n toimintaan liittyviä palveluita käyttävää varsinaista jäsentä. amfori BSCI:n johtoryhmässä on oltava kattavasti edustettuina kaiken kokoiset jäsenyritykset liikevaihdon suuruudella mitattuna. Siihen kuuluu myös sidosryhmien neuvoston edustaja, jolla on vain neuvoa-antava rooli.
amfori BSCI:n jäsen (amfori BSCI Participant)	amforin jäsen, joka on hyväksynyt amfori BSCI:n periaatteet.
amfori BSCI:n sidosryhmien neuvosto (amfori BSCI Stakeholder Council)	amforin johtoelin. Siihen voi kuulua enimmillään 20 eri sidosryhmän edustajaa. Se valtuuttaa yhden neuvoa-antavan edustajan amfori BSCI:n johtoryhmään.
amfori BSCI:n sitoumus (amfori BSCI Commitment)	Tällä viitataan amfori BSCI:n julkilausumaan, joka määrittää amfori BSCI:n jäsenten eettisen toiminnan periaatteiden omaksumisen liiketoiminnassaan. amfori BSCI on laatinut **sitoumusmallin**, jonka avulla amfori BSCI:n jäsenet voivat suunnitella yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa sosiaalisen laadunvalvonnan jatkuvaa kehittämistä.
amfori BSCI:n työryhmät (amfori BSCI Working Groups)	amforin johtoryhmän perustamia toimielimiä. Ne koostuvat amfori BSCI:n jäsenten edustajista ja niiden tarkoituksena on tukea amfori BSCI:n johtoryhmän toimintaa. Työryhmien toimivalta ja erityistehtävät ovat amfori BSCI:n johtoryhmän määrittelemät.
amforin hallitus (amfori Board of Directors)	Elin, joka johtaa amforia ja johon kuuluu vähintään kaksi ja enintään kymmenen varsinaisen jäsenistön edustajaa.
amforin taloustoimikunta (amfori Financial Committee)	Toimikunta, joka keskittyy taloudellisiin asioihin ja joka koostuu kolmesta amforin hallituksen jäsenestä (rahastonhoitaja + kaksi muuta jäsentä, joista yhden on kuuluttava myös amfori BSCI:n johtoryhmään).
amforin varsinaiset jäsenet (Ordinary amfori members)	Yrityksiä, joilla on kaupallista ja siihen liittyvää liiketoimintaa maailmanlaajuisesti, ja kaupan alan järjestöjä. Varsinaisilla jäsenillä on täydet jäsenoikeudet.
amforin yleiskokous (amfori General Assembly)	Vuotuinen kokous, johon osallistuvat kaikki ulkojäsenet ja varsinaiset jäsenet. Kaikki äänestykset perustuvat painotettuihin ääniin, jossa äänten painoarvo perustuu yrityksen tai järjestön liikevaihtoon.

Ammattiliitto (Trade Union)

Vapaasti järjestäytyneiden työntekijöiden muodostama organisaatio, jonka tavoitteena on saavuttaa yhteiset päämäärät ja paremmat työskentelyolosuhteet. Ammattiliitto neuvottelee johtajistonsa edustamana ammattiliiton jäsenten (rivijäsenten) puolesta työnantajan kanssa työehdoista ja työsopimuksista (työehtosopimuksista). Ammattiyhdistysten ja -liittojen tavallisin pyrkimys on ”ylläpitää tai parantaa työehtoja”. Tämä kattaa mm. palkkaneuvottelut, työpaikan säännöt, valitusmenettelyt, palkkaus-, irtisanomis- ja ylenemisehdot, edut, työsuojelun ja toimintatavat.

Asiakas (Customer)

Henkilö, joka ostaa tuotteita tai tavaroita liikkeestä tai yrityksestä tai henkilö, jonka kanssa asioidaan.

Asuntola (Dormitory)

Rakennus, joka tarjoaa työntekijöille turvallisen majoituksen. Se on työnantajan järjestämä ja se voi sijaita joko työpaikalla tai sen ulkopuolella. Siitä voidaan käyttää myös termiä asunto.

Auditoija (Auditor)

Henkilö, joka on nimetty ja valtuutettu suorittamaan virallisen auditointikatselmuksen auditointikohteen toiminnan eettisyydestä. Auditoijan on kerättävä tarvittava näyttö perehtymällä asiakirjoihin sekä haastatteluin ja työpaikkatarkastuksin.

amfori BSCI:n periaatteiden mukaan auditoijan on oltava SAAS-akkreditointilaitoksen (ks. määritelmä alla) hyväksymän auditointiyrityksen palveluksessa oleva asiantuntija. Auditoijan tulee täyttää korkeat laatukriteerit ja SAAS:n ja amfori BSCI:n pätevyysvaatimukset.

Auditointi (Audit)

Olosuhteiden tai tilanteen järjestelmällinen kartoitus tai katselmus, jonka tarkoituksena on kerätä riittävä näyttö. Auditointien on oltava **objektiivisia, puolueettomia ja riippumattomia**. Auditointiprosessin on oltava järjestelmällinen ja dokumentoitu. amfori BSCI:n tavoitteiden mukaisesti auditoinneissa määritellään amfori BSCI:n jäsenen toimitusketjun toiminnan eettisyys amfori BSCI:n toimintaperiaatteissa ja toimeenpanoehdoissa määriteltyjen normien perusteella. Auditoinnissa on käytettävä asianmukaisia menetelmiä ja auditointityökaluja. Terminä auditointi kattaa kaikenlaisen auditoinnin käytettävästä menetelmästä ja/tai prosessin kattavuudesta riippumatta.

Auditointikohde (Auditee)

Auditoinnin kohteena oleva organisaatio tai sen osa. Organisaatioihin voi kuulua yksi tai usea juridinen henkilö. amfori BSCI:n periaatteiden mukaan **tuottajat** on tarkoitus auditoida vasta sitten, kun amfori BSCI:n jäsen on nimennyt kohteen due diligence -selvityksen perusteella. Tämän vuoksi amfori BSCI:n jäsenet ja yhteistyökumppanit, joiden toiminta ei tapahdu **tuotantoympäristössä**, eivät kuulu amfori BSCI:n valvonnan piiriin.

Due diligence

Joukko ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, joiden avulla noudatetaan **kohtuullista huolellisuutta** minkä tahansa toiminnan yhteydessä, josta voi aiheutua toisille haittaa.

Kohtuulliseksi huolellisuudeksi katsotaan toiminta, johon kuka tahansa järkevästi toimiva henkilö ryhtyisi vastaavassa tilanteessa. Järkevästi toimivan henkilön määritelmä riippuu **kunkin yhteisön vallitsevasta näkemyksestä** siitä, millä tavalla yhteisön tyypillisen jäsenen (esim. yrityksen) kuuluu toimia tilanteissa, joissa (jonkin toimenpiteen tai siitä pidättäytymisen johdosta) voi aiheutua haittaa toisille osapuolille.

Huolellisuuden velvoite kattaa välillisesti myös yksityishenkilöiden ja yritysten yhteiskunnalliset **velvollisuudet**. Tämän johdosta sitä edellytetään riippumatta siitä, onko asiasta määrätty laissa.

Epäsuoran hankinnan toimittaja

amfori BSCI:n piirissä epäsuoran hankinnan toimittajalla tarkoitetaan yritystä, joka osallistuu tuottajan tai alihankkijan toimintaan toimittamalla tuotteita. Epäsuoran hankinnan toimittajat eivät kuitenkaan suorita tuottajan

(Sub-supplier)	sopimusten alaisia tehtäviä.
Etätyöntekijä (Home Worker)	Henkilö, joka suorittaa työtehtäviä yritykselle välittömästi tai välillisesti muualla kuin yrityksen tiloissa korvausta vastaan, minkä seurauksena syntyy työnantajan määrittelemä tuote tai palvelu riippumatta siitä, kuka toimittaa välineet, materiaalit tai muut tarvittavat hankinnat.
Henkilökohtaiset suojaimet (Personal Protection Equipment) (PPE)	Henkilökohtaiset suojaimet tarkoittavat suojavaatetusta, kypäriä, suojalaseja ja muuta vaatetusta tai muita välineitä, joiden tarkoituksena on suojata niiden käyttäjää vammoilta. Suojaimia voidaan käyttää työterveys- ja turvallisuussyistä. Henkilökohtaisten suojainten tarkoitus on vähentää työntekijöiden altistumista vaaratekijöille tilanteissa, joissa mekaanisilla tai hallintalaitteilla ei riittävällä tavalla pystytä alentamaan työntekijän loukkaantumisriskiä hyväksyttävälle tasolle.
Hyvä auditointitapa (Audit Integrity Program)	Auditointimalli, jonka tarkoitus on taata, että amfori BSCI:n arvoja ja periaatteita noudatetaan aukottomasti amfori BSCI:n auditointien yhteydessä. Tähän menettelyyn kuuluu näihin kuitenkaan rajoittumatta: a) valvontaprosessin ja siihen liittyvien toimintojen yhdenmukaisuuden ja luotettavuuden varmistaminen; b) auditointiyrityksen toiminnan yhdenmukaisuuden ja luotettavuuden varmistaminen.
Ihmisoikeudet (Human Rights)	Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa (1948) määritellyt periaatteet, jotka perustuvat ihmiskunnan kaikkien jäsenten luonnollisen arvon ja heidän yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksiensa tunnustamiseen vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustana maailmassa.
Ihmisoikeuksien due diligence –arviointi (Human Rights Due diligence)	Menettely, joka yritysten tulee toteuttaa tunnistaakseen, ehkäistäkseen ja vähentääkseen ihmisoikeusloukkauksia sekä selvittääkseen, millä tavoin he toiminnallaan puuttuvat niihin. Menettelyn tulee kattaa ihmisoikeusloukkaukset, joita yritykset voivat aiheuttaa tai edesauttaa toimintansa kautta tai joihin heillä on liikesuhteidensa kautta toiminnallaan, tuotteillaan tai palveluillaan suora yhteys.
ILO:n perussopimukset (Ydinsopimukset) **(Fundamental ILO Conventions) (Core Conventions)**	Kansainvälisen työjärjestön hallintoneuvosto on luokitellut **kahdeksan yleissopimusta** perustavan laatuisiksi ihmisoikeuksien toteutumiseksi työssä. Nämä sopimukset kattavat seuraavat aihealueet: *yhdistymisvapaus ja kollektiivinen neuvottelumenettely, pakkotyön poistaminen, lapsityö sekä lasten ja nuorten henkilöiden suojelu ja samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu*. Nämä periaatteet sisältyvät myös ILO:n Työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevaan julistukseen vuodelta 1998. Tällä hetkellä sopimusten ratifiointiprosentti on 86 %. Sopimukset ratifioineet maat, (ks.http://www.ilo.org/ilolex/english/newratframeE.htm) ovat sitoutuneet soveltamaan sopimuksia omassa kansallisessa lainsäädännössään ja käytänteissä sekä raportoimaan säännöllisesti sopimusten toteutumisesta.
ILO:n perussopimukset (ILO Conventions)	Kansainvälinen työjärjestö (ILO) on vastuussa kansainvälisten työelämän normien määrittämisestä ja sen **tehtävänä on kansainvälisten työelämänormien luominen ja valvonta**. ILO:n luomat normit määritellään yleissopimuksissa, joilla on kansainvälinen lainvoima ja jotka sitovat sopimukset ratifioineita valtioita, ja suosituksissa, jotka sisältävät ylimääräisiä tulkintaohjeita. ILO:n jäsenmailla on velvollisuus etenkin **kunnioittaa, edistää ja toteuttaa ILO:n perussopimuksissa määriteltyjä periaatteita** ratifioinnista

	riippumatta. amfori BSCI nojaa ILO:n perussopimuksiin, suosituksiin ja tulkintaohjeisiin aina, kun se on perusteltua.
ILO:n suositukset (ILO Recommendations)	ILO:n toimijoiden (hallitusten, työnantajien ja työntekijöiden edustajien) laatimia oikeudellisia välineitä, joilla parannetaan kansainvälisiä työelämän normeja ja määritellään työelämän perusperiaatteet ja -oikeudet. Toisin kuin ILO:n perussopimukset, jotka ovat oikeudellisesti sitovia kansainvälisiä sopimuksia, jotka jäsenmaat voivat ratifioida, ILO:n suositukset ovat ohjeistavia eivätkä luonteeltaan sitovia. Monissa tapauksissa sopimuksessa määrätään sopimuksen ratifioineen maan toteuttamista periaatteista, kun taas suositukset täydentävät sopimusta, johon ne liittyvät, antamalla yksityiskohtaisempia ohjeita siitä, kuinka sopimusta tulee soveltaa. Suositukset voivat olla myös itsenäisiä asiakirjoja, eivätkä ne näin ollen liity mihinkään sopimukseen.
Itsearviointi (Self-Assessment)	**Prosessi**, jossa yksilö tai organisaatio suunnittelee, järjestää, toteuttaa ja arvioi toimintojaan ja määrittelee saavutetun suoritustason. amfori BSCI:n piirissä prosessissa kerätään tietoa, jonka perusteella toimintaperiaatteiden toimeenpano tapahtuu. amfori BSCI tarjoaa tuottajille **itsearviointilomakkeita** tätä tarkoitusta varten. Näihin lomakkeisiin dokumentoitu tieto on oma lausunto eikä sitä voida rinnastaa auditointiin.
Johto (Management)	Koordinoidut toimenpiteet, joiden tavoitteena on määritellä ja saavuttaa asetetut tavoitteet. Johto voi myös viitata henkilöön tai ryhmään, jolla on valta ja vastuu yrityksen tai liiketoimintayksikön johtamisesta ja valvonnasta.
Kansainvälinen työjärjestö (ILO) **(International Labour Organization) (ILO)**	Genevessä, Sveitsissä sijaitseva kansainvälinen järjestö, jonka tavoitteena on parantaa kaikkien miesten ja naisten työoloja. ILO noudattaa kolmikantaista lähestymistapaa; siksi sen jäsenmaiden edustajina on työntekijä- ja työnantajaryhmien edustajia sekä hallituksen edustajia.
Kausityöntekijä (Seasonal Worker)	Työntekijä, joka työskentelee lyhytaikaisessa työsuhteessa tai ainoastaan tiettyinä ajanjaksoina. amfori BSCI:n auditoinneissa heidät kirjataan väliaikaisina työntekijöinä, satunnaisina tai tilapäisinä työntekijöinä.
Kerrannaisvaikutus (Cascade Effect)	Ennakoimaton tapahtumaketju, joka on seurausta erilaisiin keskenään vuorovaikutuksellisiin ja toisistaan riippuviin osa-alueisiin tai suhteisiin vaikuttavasta toimenpiteestä. Kerrannaisvaikutus voi johtaa kiihtyvällä vauhdilla etenevään tapahtumaketjuun. Tästä seuraa, että mitä pidemmälle tapahtumat ovat edenneet, sitä vaikeampi niihin on puuttua. amfori BSCI:n periaatteiden mukaisesti amfori BSCI:n jäsenet pyrkivät **synnyttämään positiivisia kerrannaisvaikutuksia** amfori BSCI:n toimintaperiaatteita noudattaville yhteistyökumppaneilleen.
Keskeiset kysymykset (Crucial issues)	Yleensä ILO:n perussopimuksiin (ydinsopimuksiin) liittyvät kysymykset tai kysymykset, jotka katsotaan keskeisiksi amfori BSCI:n järjestelmän piirissä seuraavista syistä: • ne liittyvät työntekijöiden välittömään turvallisuusriskiin tai heidän fyysistä koskemattomuuttaan tai henkeä uhkaavaan vaaraan tai työntekijöiden ihmisoikeuksien vakavaan loukkaukseen ja/tai

	• ne liittyvät yritykseen harhauttaa auditointiprosessia petoksen, pakottamisen, vilpillisyyden tai häirinnän keinoin.
Kolmas osapuoli (Third Party Partner)	amfori BSCI:n yhteistyökumppaneille tarkoitettujen toimeenpanoehtojen mukaan kolmas osapuoli on yritys, jolla on liikesuhde yrityksen yhteistyökumppanin kanssa. Kyseessä on allekirjoittajayhteistyökumppanin yhteistyökumppani. Termiä käytetään selvyyden vuoksi ainoastaan amfori BSCI:n toimeenpanoehdoissa erottamaan allekirjoittajayhteistyökumppanit kolmannen osapuolen kumppaneista. Kolmannen osapuolen kumppanit ovat kuitenkin samanlaisia toimijoita kuin varsinaiset yhteistyökumppanitkin.
Korjaava toimenpide (Corrective Action)	amfori BSCI:n periaatteiden mukaan korjaava toimenpide viittaa sellaisten toimenpiteiden tai systeemisten muutosten toteuttamiseen, joilla poistetaan tai lievennetään tekijöitä, jotka aiheuttavat amfori BSCI:n toimintaperiaatteista poikkeamisia ja joilla vastaisuudessa ennaltaehkäistään poikkeamia.
Korjaava toimenpidesuunnitelma (Corrective Action Plan (CAP))	Toimenpidesuunnitelma, jonka avulla korjataan auditoinnin yhteydessä esille tulleet poikkeamat. Suunnitelmassa tulee olla nimetty vastuuhenkilö ja määriteltynä aikaraja, jota ennen toimenpiteet on toteutettava.
Kuluttaja (Consumer)	Henkilö, joka ostaa tuotteita ja palveluita henkilökohtaiseen käyttöön.
Kunnon työ (Decent work)	Heijastelee ihmisten tavoitteita työelämässä. Termi viittaa työhön, joka on tuottavaa ja joka tarjoaa oikeudenmukaiset tulot, turvallisen työpaikan ja yhteiskunnallista suojaa perheille. Tällainen työ mahdollistaa henkilökohtaisen kehittymisen ja yhteiskunnallisen elämän, vapauden tuoda ilmi epäkohtia, tasavertaiset mahdollisuudet ja tasa-arvoisen kohtelun sukupuolesta riippumatta.
Lain määräämä vähimmäispalkka (Legal minimum wage)	Alin lain sallima työntekijöille maksettava tunti-, päivä- tai kuukausikorvaus **säännölliseltä työajalta**. Maat, joissa laki ei määrittele vähimmäispalkkaa, työnantajaryhmät ja ammattiliitot määrittelevät vähimmäisansiotason työehtosopimusten avulla.
Lapsi (Child)	**YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen** mukaan lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä, ellei lapseen soveltuvien lakien mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aikaisemmin. Sopimus pyrkii suojelemaan kaikkia alaikäisiä mukaan lukien lapsi- ja nuorisotyövoimaa. amfori BSCI:n periaatteiden mukaan lapsella tarkoitetaan jokaista alle 15-vuotiasta tai lain määrittämää oppivelvollisuuden päättymisikää nuorempaa henkilöä (kumpi tahansa on korkeampi), paitsi tietyissä maissa, joissa taloudelliset olosuhteet ja koulunkäyntimahdollisuudet ovat siinä määrin kehittymättömät, että alle 15 vuoden vähimmäisikä on perusteltu. ILO on määritellyt nämä poikkeusmaat kunkin maan esittämästä erityispyynnöstä kuultuaan asiassa työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä.
Lapsityö (Child Labour)	Termillä viitataan työhön, joka estää lasta elämästä normaalia lapsuutta ja toteuttamasta mahdollisuuksiaan ja ihmisarvoaan ja joka on lapselle fyysisesti ja kehityksellisesti haitallista. Lapsityö viittaa työhön, joka on lapselle henkisesti, fyysisesti, sosiaalisesti ja moraalisesti vaarallista ja haitallista ja joka haittaa lapsen koulunkäyntiä: estämällä tätä käymästä koulua;

	pakottamalla tämän keskeyttämään koulun ennenaikaisesti; tai edellyttämällä tätä yhdistämään koulutyö ja kohtuuttoman pitkät ja raskaat työpäivät.
Lapsityöhön puuttuminen (Child Labour Remediation)	Joukko erilaisia ennaltaehkäiseviä ja korjaavia toimenpiteitä. Ennaltaehkäisevin toimenpitein pyritään estämään lapsityövoiman käyttö. Korjaavin toimenpitein pyritään korjaamaan ja parantamaan tilanteita, joissa lapsityövoimaa on käytetty. Etenkin valvonnan piiriin kuuluvien yhteistyökumppaneiden edellytetään noudattavan lapsityöhön puuttumista varten kehitettyjä menettelyjä. Näihin menettelyihin tulee kuulua ainakin keinot, joiden avulla voidaan a) todentaa työntekijän ikä luotettavasti; b) hakea ulkopuolista tukea pitkäaikaisten ratkaisujen löytämiseen, c) pyrkiä palauttamaan lapsi koulujärjestelmän piiriin ja varmistamaan, että lapsi poistetaan tuotantotiloista. **Lapsityö rikkoo perusihmisoikeuksia**. Tämän vuoksi se saattaa oikeuttaa lapsityön uhrit korvauksiin.
Maahantuoja (Importer)	Yritys, joka myy tuotteet. Yritys ei itse valmista tuotteita. Tuotteet toimitetaan joko EU:n sisällä tai sen ulkopuolelle. amfori BSCI:n kannalta maahantuoja voi olla joko amfori BSCI:n jäsen tai yhteistyökumppani.
Maiden riskiluokitus (Countries risk classification)	amfori BSCI:n kehittämä työkalu, jonka tarkoituksena on auttaa amfori BSCI:n jäseniä paremmin tunnistamaan tuottajamaiden mahdolliset eettiset riskit ja toteuttamisprioriteetit.
Nuori työntekijä (Young Worker)	Työntekijä, joka on vanhempi kuin lapsi (ks. määritelmä) mutta alle 18-vuotias ja joka on maansa lakien mukaan suorittanut oppivelvollisuutensa. Määritelmää voidaan tarkentaa erilaisin poliittisin instrumentein, joiden tavoitteena on laajentaa nuorten suojelua.
Oppisopimus (Apprenticeship)	Järjestelmällinen, pitkäaikainen koulutusohjelma, jossa oppija vuoroin osallistuu koulussa tai koulutuskeskuksessa tapahtuvaan opetukseen ja työpaikalla tapahtuvaan toimintaan; oppisopimustyöntekijällä on sopimus työnantajan kanssa ja hän saa korvausta (palkkaa tai luontoisetua). Oppisopimuksen ehdot on yleensä määritelty laissa ja työehtosopimuksissa. Näiden ehtojen mukaisesti työantajan vastuulla on antaa oppisopimustyöntekijälle ammattiin johtavaa koulutusta.
Oppisopimustyöntekijä (Apprentice)	Henkilö, joka osallistuu taitoja tai erityisosaamista antavaan järjestelmään yrityksessä, jolla on kyseessä olevan alan tietoa ja taitoa.
Oppivelvollisuus (Compulsory Education)	Jokaiselle pakollinen koulutusajanjakso, jonka pituus vaihtelee lainkäyttöalueittain. Sen tarkoituksena on taata oikeus koulutukseen, joka on itseisarvo sekä myös **mahdollistava oikeus**. Koulutus antaa yksilöille taitoja, kykyjä ja itsevarmuutta valvoa omia oikeuksiaan. Koulutus antaa ihmisille kyvyn käyttää ja analysoida tietoa itsenäisesti.
Osaamisen kehittäminen (Capacity Building)	Prosessi, jossa opastetaan yksilöä tai ryhmää tunnistamaan epäkohtia ja puuttumaan niihin ja kasvattamaan ongelmanratkaisussa ja muutosten toteuttamisessa vaadittavaa ymmärrystä, tietopohjaa ja kokemusta. amfori BSCI järjestää osaamista ja taitoja kehittävää toimintaa amfori BSCI:n jäsenille ja heidän yhteistyökumppaneilleen (etenkin valvonnan piiriin kuuluville tuottajille) sosiaalisen laadunvalvonnan sisällyttämiseksi osaksi päivittäisiä toimintoja.
Osallisuus	Termillä on sekä juridinen että ei-juridinen merkitys. Ei-juridisessa merkityksessä termillä viitataan tilanteeseen, jossa yrityksen voidaan katsoa

(Complicity)

olevan osallisena toisen osapuolen toimintaan ja hyötyvän esimerkiksi väärinkäytöksistä, joihin tämä toinen osapuoli on syyllistynyt.

Juridisena terminä osallisuus viittaa tilanteeseen, jossa osapuoli voidaan osoittaa syylliseksi väärinkäytökseen, jonka toinen yritys, valtio, yksilö, ryhmä jne. on aiheuttanut. Riski joutua katsotuksi osalliseksi etenkin ihmisoikeusloukkauksiin on erityisen suuri alueilla, joilla vallitsee heikko hallintokulttuuri ja/tai joilla ihmisoikeusloukkaukset ovat yleisiä.

Osallisuus koostuu yleensä kahdesta eri elementistä:

Yrityksen tai sen edustajan toimenpide tai sellaisesta pidättäytyminen, joka auttaa (mahdollistaa, oikeuttaa, edesauttaa, rohkaisee jne.) toista osapuolta jollakin tavalla rikkomaan ihmisoikeuksia ja

yrityksen tietoisuus siitä, että sen toimenpide tai sellaisesta pidättäytyminen saattaa edistää ihmisoikeusrikkomusta.

Pelkän työvoiman alihankinta (Labour-Only Contracting)

Kielletty toimintatapa, jossa toimittaja tai alihankkija pelkästään palkkaa, toimittaa tai sijoittaa työtekijöitä suorittamaan työtä, työntehtävää tai palvelua päämiehen puolesta. Pelkän työvoiman alihankinnassa seuraavat piirteet toteutuvat: (a) Toimittajalla tai alihankkijalla ei ole riittävää pääomaa tai sijoituksia suorittaa työtä, työtehtävää tai palvelua itse tai omalla vastuullaan; ja (b) työntekijät, jotka on palkattu, toimitettu tai sijoitettu tällaisen toimittajan tai alihankkijan toimesta, suorittavat tehtäviä, jotka ovat suoraan liitoksissa päämiehen pääliiketoimintaan.

Perustoimeentulon turvaava palkka (Basic Needs Wage)

Palkka, jonka turvin työntekijän on mahdollista kattaa perustarpeensa (asuminen, energia, ravinto, vaatetus, terveydenhoito, koulutus, juomavesi, lastenhoito, liikkuminen ja säästöt) ja johon sisältyy harkinnanvarainen lisätulo ja jonka määräämisessä otetaan huomioon työntekijän huollettavat henkilöt. Tunnetaan myös termillä **toimeentulominimi**. amfori BSCI:n järjestelmässä auditoijan velvollisuuksiin kuuluu määritellä perustoimeentulon turvaavan palkan taso kussakin auditointikohteessa erikseen käyttämällä Social Accountability International -järjestön kehittämää menetelmää ja sisällyttää kyseiset laskelmat auditointiraportin perustietoihin.

Päästöt (Emissions)

amfori BSCI:n auditoinnissa termi viittaa palo- tai pakokaasupäästöihin, joita on valvottava riittävästi ympäristölle koituvien vahinkojen välttämiseksi.

Riski (Risk)

Todennäköisyys, jolla jokin haittatekijä aiheuttaa vaaraa hengelle, terveydelle, omaisuudelle ja/tai ympäristölle. Riskiä mitataan vaikutusten ja todennäköisyyden näkökulmasta.

Riskiarvio (Risk Assessment)

Tietyn kaavan mukaan laadittu **arvio** tiettyjen haittatekijöiden aiheuttamien **vahinkojen todennäköisyydestä**. Riskiarvioilla on keskeinen rooli amfori BSCI:n toimeenpanossa sekä amfori BSCI:n jäsenille että heidän yhteistyökumppaneilleen. Sen avulla he voivat johtaa ja suunnitella amfori BSCI:n piiriin kuuluvaa toimintaansa. He voivat sen avulla määritellä projektikohtaisesti jokaisen tunnetun riskin todennäköisyyden ja vaikutukset sekä suunnitella korjaavat toimenpiteet, jos riski toteutuu.

Sertifiointi (Certification)

Prosessi, jossa kolmas osapuoli myöntää yksilölle, organisaatiolle, prosessille, palvelulle tai tuotteelle todistuksen siitä, että tämä täyttää tietyt ennalta määrätyt vaatimukset.

amfori BSCI soveltaa monialaista lähestymistapaa, joka auttaa amfori BSCI:n jäseniä ja heidän yhteistyökumppaneitaan kehittämään toimitusketjunsa sosiaalista laadunvalvontaa. amfori BSCI -auditoinnit eivät johda sertifiointiin, mutta yhdessä muiden amfori BSCI:n toiminnan osa-alueiden kanssa ne edistävät ohjelman tavoitteita.

Sidosryhmä (Stakeholder)	Henkilö, yhteisö tai organisaatio, johon tietyn organisaation tuotteet, toiminta, markkinat, toimiala tai tuotokset vaikuttavat tai joka itse vaikuttaa näihin. Sidosryhmät voivat olla **sisäisiä** (esim. työntekijät) tai **ulkoisia** (esim. asiakkaat, toimittajat, osakkeenomistajat, rahoittajat, ammattiliitot, kansalaisjärjestöt, media, valtiovalta tai paikallisyhteisöt).
Sisäinen sosiaalinen laadunvalvontajärjestelmä (Internal Social Management System) (ISMS)	Muuttuva joukko pääasiallisen auditointikohteen omaksumia käytäntöjä ja menettelyitä, joiden avulla amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden mukaisia arvoja ja periaatteita jalkautetaan tuotantoportaiden alemmille tasoille.
Social Accountability 8000	SA8000 on vapaaehtoinen standardi ja sitä voi soveltaa minkä tahansa kokoinen organisaatio tai yritys toimialasta riippumatta. SA8000-standardin tavoitteena on varmistaa tuotteiden ja palveluiden eettisesti kestävä hankinta. Standardi voi korvata tai täydentää yrityksen tai alan määrättyjä sosiaalisen vastuun normeja. SA8000 asettaa vähimmäisnormit koskien lapsityötä, pakkotyötä, työsuojelua, järjestäytymis- ja neuvotteluoikeutta, syrjintää, kurinpitotoimia, työaikoja, korvausta ja johtamisjärjestelmiä.
Social Accountability Accreditation Services	Social Accountability Accreditation Services (SAAS) on akkreditointilaitos, joka on perustettu akkreditoimaan ja valvomaan organisaatioita ja myöntämään sertifikaatteja yritysten sosiaaliselle vastuutyölle, mukaan lukien Social Accountability 8000 -sertifikaatti eettisesti kestäville työolosuhteille. SAAS aloitti toimintansa osana Social Accountability International -järjestöä vuonna 1997 ja se erottautui virallisesti omaksi voittoa tuottamattomaksi organisaatiokseen vuonna 2007.
Social Accountability International (SAI)	Maailmanlaajuinen voittoa tavoittelematon ihmisoikeusjärjestö, joka asettaa normeja ja jonka tavoitteena on paremmat työolosuhteet. SAI on kehittänyt **SA8000-standardin**, jonka perusteella yrityksen sosiaalinen vastuullisuus voidaan sertifioida ja joka edustaa amfori BSCI:n toiminnassa parhaita käytäntöjä.
Sosiaalietuus (Social Benefit)	Sosiaaliturvajärjestelmän puitteissa maksettava etuus.
Sosiaalinen toimintatapa (Social Policy)	Asiakirja, jossa selostetaan tietyn yrityksen maailmanlaajuiset pyrkimykset ja liiketoiminnan suuntaviivat, jotka perustuvat sosiaalisiin normeihin ja niiden asettamiin vaatimuksiin. amfori BSCI edellyttää yritysten laativan tällaisen asiakirjan amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden ja toimeenpanoehtojen kehittämiseksi.
Sosiaalinen vuoropuhelu (Social Dialogue)	Vuorovaikutus kahden sosiaalisen kumppanin välillä tavoitteena tiedon jakaminen, vuoropuhelu ja työehtosopimusneuvottelut.
Tarkistuskokoukset (Calibration meetings)	amfori BSCI:n akkreditoitujen auditointiyritysten kanssa pitämät neuvonpidot, joissa auditoijat voivat keskustella audintointimenettelyiden ja -kriteerien tulkinnasta. Näillä tapaamisilla varmistetaan, että auditoijat noudattavat amfori BSCI:n mission, vision ja tavoitteiden oikeaa tulkintaa ja että heillä on syvällinen ymmärrys auditointityökaluista ja -menetelmistä.
Tavoitteet (Aspirational goals)	Tavoitteet, jotka auttavat organisaatioita saavuttamaan missiossaan määritellyt korkeamman tason päämäärät. Tavoitteet on tavallisesti jaettu lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteisiin organisaatioiden tavoitesuunnitelmien toteutumisen edistämiseksi.

Toimeenpanoehdot (Terms of Implementation) (TOI)

amfori BSCI:n toimeenpanoehdot ovat amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden asiakirjaliitteitä, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden toimeenpanoon olennaisesti liittyvät velvoitteet. Toimeenpanoehtoja on kolme erilaista versiota: a) amfori BSCI:n jäsenille; b) amfori BSCI:n jäsenten yhteistyökumppaneille, jotka eivät kuulu valvonnan piiriin; c) amfori BSCI:n jäsenten yhteistyökumppaneille, jotka kuuluvat valvonnan piiriin. Allekirjoitetut toimeenpanoehdot toimivat sopimuksena, johon yhteistyökumppani ja/tai tuottaja on yksipuolisesti sitoutunut. Tästä johtuen toimeenpanoehtojen säännösten rikkominen voidaan tulkita sopimusrikkomukseksi.

Toimintaperiaatteet (Code of Conduct)

Virallinen julkilausuma niistä arvoista ja periaatteista, jotka heijastelevat amfori BSCI:n jäsenten näkemyksiä ja heidän toimitusketjunsa osana toimiviin yhteistyökumppaneihinsa kohdistuvia tavoitteita. Toimintaperiaatteet ovat julkisesti saatavissa ja lähetettävissä kenelle tahansa, joka on kiinnostunut yritysten toiminnasta ja toimintatavoista. amfori BSCI:n periaatteita tulee lukea ja tulkita liitteineen (Toimeenpanoehdot, amfori BSCI:n viiteasiakirjat ja amfori BSCI:n sanasto).

Toimittaja (Supplier)

Myyjä tai toimittaja on yksilö tai juridinen henkilö, joka toimittaa tuotteita tai palveluita toimitusketjulle. He voivat toimia tai olla toimimatta tuotteiden jakelijoina. He voivat toimia tai olla toimimatta tuotteiden valmistajina. He eivät välttämättä omista tuotteita (esim. edustajat, välittäjät). He saattavat omistaa tuotteet (maahantuojat).

Toimitusketju (Supply chain)

Organisaatioiden, ihmisten, toimintojen, tiedon ja voimavarojen muodostama järjestelmä, jossa tuote tai palvelu siirtyy fyysisesti tai virtuaalisesti toimittajalta asiakkaalle. amfori BSCI:n piirissä toimitusketju muodostuu **amfori BSCI:n jäsenten merkittävistä yhteistyökumppaneista.**

Tuottaja (Producer)

amfori BSCI:n piirissä tuottajalla tarkoitetaan amfori BSCI:n jäsenen toimitusketjun osana toimivaa yhteistyökumppania, joka valmistaa jotakin tuotetta (elintarvikkeita tai muita tuotteita) tai tuottaa raaka-aineita käyttämällä työvoimaa tai koneita, työkaluja, kemiallista tai biologista prosessointia tai formulointia.

Työntekijä (Employee)

Henkilö, joka työskentelee jollekin taholle **työsopimuksessa** määritellyillä ehdoilla. Työsopimus voi olla kirjallinen, suullinen tai implisiittinen. amfori BSCI:n periaatteet koskevat kaikkia työntekijöitä riippumatta siitä, ovatko he tilapäisessä vai vakituisessa työsuhteessa.

Työntekijä (Worker)

Jokainen henkilö, joka työskentelee yrityksessä riippumatta siitä, perustuuko hänen suhteensa yritykseen suoraan työsuhteeseen, alihankintasopimukseen tai muuhun sitoumukseen.

Urakkatyöntekijät (Wage earners)

Yrityksen työntekijät, jotka eivät saa säännöllistä palkkaa (paikallisten lakien mukaan), vaan joille maksetaan tuotettujen yksiköiden perusteella. Heitä ei välttämättä katsota varsinaisiksi työntekijöiksi, mutta he ovat tosiasiallisesti kuitenkin osa yrityksen rakennetta. Heistä raportoidaan amfori BSCI:n auditointilomakkeella ”tuotantoperusteisina työntekijöinä”.

Vaikutuspiiri (Sphere of Influence)

amfori BSCI:n yhteydessä vaikutuspiirillä tarkoitetaan valtaa, jota yrityksillä on suhteessa yhteistyökumppaneihinsa valvoa sitä, että amfori BSCI:n toimintaperiaatteissa asetettuja velvoitteita noudatetaan. Vaikutusvallan laajuus ja suuruus perustuu vaikuttamismahdollisuuksiin (p*akkoon perustuviin, institutionaalisiin ja henkisiin*) ja yrityksen asemaan erilaisissa kaupallisissa verkostoissa (*keskeiset etujärjestöt; suorat verkostosuhteet; aktiiviset verkostot; toimintansa päättäneet verkostot; tulevaisuuden verkostot*).

Vaikutusvalta (Leverage)

Edullinen asema, jonka ansiosta toimijalla on **valta vaikuttaa** toisiin ja/tai **kyky muuttaa** yhteistyökumppanin epäoikeudenmukaisia käytäntöjä, jotka aiheuttavat haittaa tai edesauttavat haitan aiheuttamista.

Valitus (Complaint)

Termillä voi olla juridinen tai ei-juridinen merkitys. Epäjuridisessa yhteydessä valituksella viitataan tyytymättömyyden ilmaisuun tai väittämään, että järjestelmän, yrityksen tai yksittäisen henkilön asettamia tavoitteita ei ole tyydyttävällä tavalla huomioitu tai saavutettu.

Juridisena terminä valituksella viitataan viralliseen asiakirjaan, jossa selvitetään ne tosiseikat ja lainkohdat, joiden valituksen tehnyt osapuoli katsoo muodostavan riittävät perusteet toista osapuolta kohtaan esitetylle valitukselle ja valittavan osapuolen vaatimille korvauksille.

Valitusmekanismit (Grievance Mechanisms)

Valitusmekanismi on **ei-juridinen menettely**, joka tarjoaa vakiintuneen kanavan, jota kautta yksilöt tai ryhmät voivat tuoda esiin yrityksen heille aiheuttamia haittoja – mukaan lukien, mutta niihin rajoittumatta, ihmisoikeusloukkaukset – ja hakea muutosta.

Nämä mekanismit voivat perustua oikeudelliseen prosessiin, vuoropuheluun tai muuhun menettelyyn, jotka ovat tilanteessa kulttuurisesti sopivia ja oikeuksiin perustuvia.

Yhdistyneiden kansakuntien mukaan tehokas valitusmekanismi on **laillinen, saatavilla oleva, ennakoitava, tasa-arvoinen, läpinäkyvä ja oikeuksiin perustuva ja se edistää jatkuvaa oppimista.**

Valvontaprosessi (Monitoring Process)

Valvontaprosessi on järjestelmällinen menettelytapa, jonka avulla yritys voi mitata ja analysoida toimintansa eettisyyttä sekä aktiivisesti tunnistaa kriittiset ongelmat ja käyttää tätä tietoa päätöksenteossa kehittääkseen ja tehostaakseen yrityksensä yhteiskuntavastuutyötä. amfori BSCI:n piirissä valvonta tapahtuu lähinnä amfori BSCI:n auditointien avulla.

Vankityö (Prisoner Labour)

Epävapaan työvoiman muoto. Termi voi viitata **kahteen eri käsitteeseen**: työ eräänä rangaistuksen muotona tai työ osana vankien toimintaa.

Vastuullisuus (Responsibility)

amfori BSCI:n toimintaperiaatteita noudattavien amfori BSCI:n jäsenten omaksuma aktiivinen rooli, jossa he toimivat yhteistyössä yhteistyökumppaneidensa kanssa (etenkin tuottajien) tavoitteena tukea heitä kehitysprosessissa. Se nojaa amfori BSCI:n jäsenten kykyyn toimia ja tehdä päätöksiä amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden hengen, arvojen periaatteiden mukaisesti **ilman erityistä valvontaa**.

Välittäjä (Agent)

Toimitusketjun toimija, joka toimii tavaroita ostavan yrityksen ja niitä myyvän yrityksen välissä. Välittäjä ei omista tai tuota tavaroita. amfori BSCI:n kannalta välittäjä katsotaan yhteistyökumppaniksi.

Yhteistyökumppanit (Business Partners)

Mikä tahansa ulkopuolinen osapuoli, jonka tuotteita tai palveluita hankitaan tai jonka kanssa solmitaan sopimuksia tuotteiden ja palveluiden hankkimiseksi. Suhde voi olla sopimukseen perustuva ja saattaa edellyttää tai olla edellyttämättä yksinomaista sitoumusta. Esimerkkejä yhteistyökumppaneista:

Tuottaja

Toimittaja

Asiakas

Toimituskanavan välijäsen (kuten välittäjä tai jälleenmyyjä)

Oheistuotteiden myyjä (esimerkiksi yksi osapuoli myy tietokonelaitteistoja, kun taas toinen osapuoli myy ohjelmistoja)

amfori BSCI:n periaatteiden mukaan kaikkien yhteistyökumppaneiden ei edellytetä osallistuvan amfori BSCI -prosesseihin, mutta vähintään merkittävien yhteistyökumppaneiden **osallistumista edellytetään**.

Tässä yhteydessä merkittävällä yhteistyökumppanilla tarkoitetaan sellaista kumppania (etenkin tuottajaa), joka:

toimii sellaisen tavaran tai palvelun pääasiallisena toimittajana, joka muodostaa suuren osan yrityksen ostovolyymista tai maineellisesta arvosta; tai

katsotaan olevan mahdollisesti kytköksissä todennäköisiin ihmisoikeusloukkauksiin (etenkin työvoiman kohteluun liittyviin loukkauksiin).

Lisätietoja valvontaprosessin kohdentamisesta, ks. ”Auditointikohde”.

Ympäristöjärjestelmä (Environmental Management System)

Järjestelmällinen tapa kehittää ja toteuttaa yrityksen ympäristöllisiä tavoitteita ja johtaa toimintoja, joilla on ympäristövaikutuksia. Ympäristöjärjestelmä kattaa yrityksen organisaatiorakenteen, toiminnat ja toimintojen ympäristövaikutusten arvioinnin. Se voi kattaa myös asiaan liittyvän lainsäädännön ja laissa määritellyt ympäristövastuut, tavoitteet, koulutuksen ja arvioinnin.

Yritys (Business Enterprise)

Organisaatio, joka käy tavara- tai palvelukauppaa tai molempia sekä kuluttajien että yritysten kanssa riippumatta sen omistuspohjasta tai yhtiömuodosta (osakeyhtiö, veroetu- tai vaatimustenmukaisuuskriteerit...) amfori BSCI:n periaatteiden mukaan yrityksellä tarkoitetaan amfori BSCI:n jäseniä ja heidän yhteistyökumppaneitaan, etenkin, mutta näihin rajoittumatta, niitä tuottajia, joiden toiminnan eettisyyttä valvotaan.

amfori on johtava maailmanlaajuinen liiketoimintajärjestö, jonka tavoitteena on edistää avointa ja kestävää liiketoimintaa. Visionamme on maailma, jossa kaikki liiketoiminta tuottaa sosiaalista, ympäristöön liittyvää ja taloudellista hyötyä kaikille.

amfori BSCI
Av. De Cortenbergh, 172
1000 Brussels
Belgium
Tel: +32-2-762 05 51
Fax: +32-2-762 75 06
info@amfori.org
www.amfori.org